

REJEFØREKOMSTERNE I DAVISSTRÆDET

Af fiskeribiolog *Svend Aage Horsted*

Det grønlandske rejefiskeri startede ved Holsteinsborg i 1935, efter at man i 1934 på fiskemester *Martin Hansen's* initiativ havde foretaget fiskeriforsøg med rejetrawl i Amerdloqfjorden og herunder fundet gode rejeforekomster. Da Grønlands Fiskeriundersøgelser i 1946 fik undersøgelsesfartøjet „Adolf Jensen“ (afløst af et nyt fartøj af samme navn i 1967), begyndte man under dr. *Paul Hansen's* ledelse en kortlægning af rejefelterne i Vestgrønland. Allerede i de første år fandtes betydelige rejeforekomster i Julianehåb distrikt og i Diskobugten, forekomster, der som bekendt danner grundlaget for den store rejeindustri disse steder. Dette kortlægningsarbejde har siden været fortsat i hele det vestgrønlandske kyst- og fjordområde fra Nanortalik til sydlige Upernavik distrikt, og suppleres det med rejefiskernes egne optegnelser og med materiale fra Den kongelige grønlandske Handel's forsøgskuttere „Immanuel“ og „Sujumut“, kan man sige, at vi nu har et godt overblik over de vestgrønlandske, indenskærs rejefelter og rejernes biologi på disse felter.

Efter at rejefiskeriet i Diskobugten er udvidet voldsomt, har man drøftet, hvorvidt rejebestanden her kan holde til det intensive fiskeri. Man har herunder bl. a. beskæftiget sig med spørgsmålet om tilstrømning af rejer til Diskobugten fra dennes omgivelser, specielt fra områderne vest og sydvest for Diskobugten. I en tidligere artikel i dette tidsskrift (maj 1962) har forfatteren peget på, at der i de nævnte områder måtte formodes at være store rejeforekomster. Denne formodning baseredes dels på søkortenes dybdeangivelser, dels på tidligere ekspeditioners oplysninger om forekomst af *Pandalus borealis*, den her omhandlede rejearts latinske navn.

Ved undersøgelserne i 1963 besluttede man at lade forsøgskutteren „Sujumut“ tage nogle træk med rejetrawl i området. På en position ca. 75 sømil vest for Egedesminde foretog „Sujumut“ 3 trawltræk 29.–30. juli. I det første blev trawlen revet helt i stykker, men i de to følgende træk var fangsten 93 og 105 kg rejer på henholdsvis 30 og 40 minutter. Selv om „Sujumut“ ikke foretog yderligere undersøgelser, var disse resultater dog så lovende, at det besluttedes at lade havundersøgelsesskibet „Dana“ foretage en grundigere undersøgelse af området i 1964.

Ved undersøgelserne i 1964 blev der fundet vidtstrakte rejefelter med særdeles god bestand af rejer ud for Godhavn og Kangatsiaq. I 1966 foretog „Dana“ igen undersøgelser i området, og rejekutteren „Louis Peter“ fra Christianshåb deltog en enkelt dag i fiskeriet udfor Kangatsiaq, men fangsterne af rejer var da mindre end i 1964 og specielt mindre end de samtidige fangster i Diskobugten, så videre udnyttelse af de udenskærs felter blev stillet i bero.

I 1966 udstraktes undersøgelserne til også at omfatte de dybe områder udfor Holsteinsborg og Sukkertoppen distrikter. Lovende felter fandtes da i den sydligste del af Sukkertoppen Dybet mellem Banan Banke og Fyllas Banke. I 1968–69 har „Adolf Jensen“ dels foretaget trawltræk på de allerede nævnte felter, dels fundet et mindre felt sydvest for Kookøerne ved Godthåb.

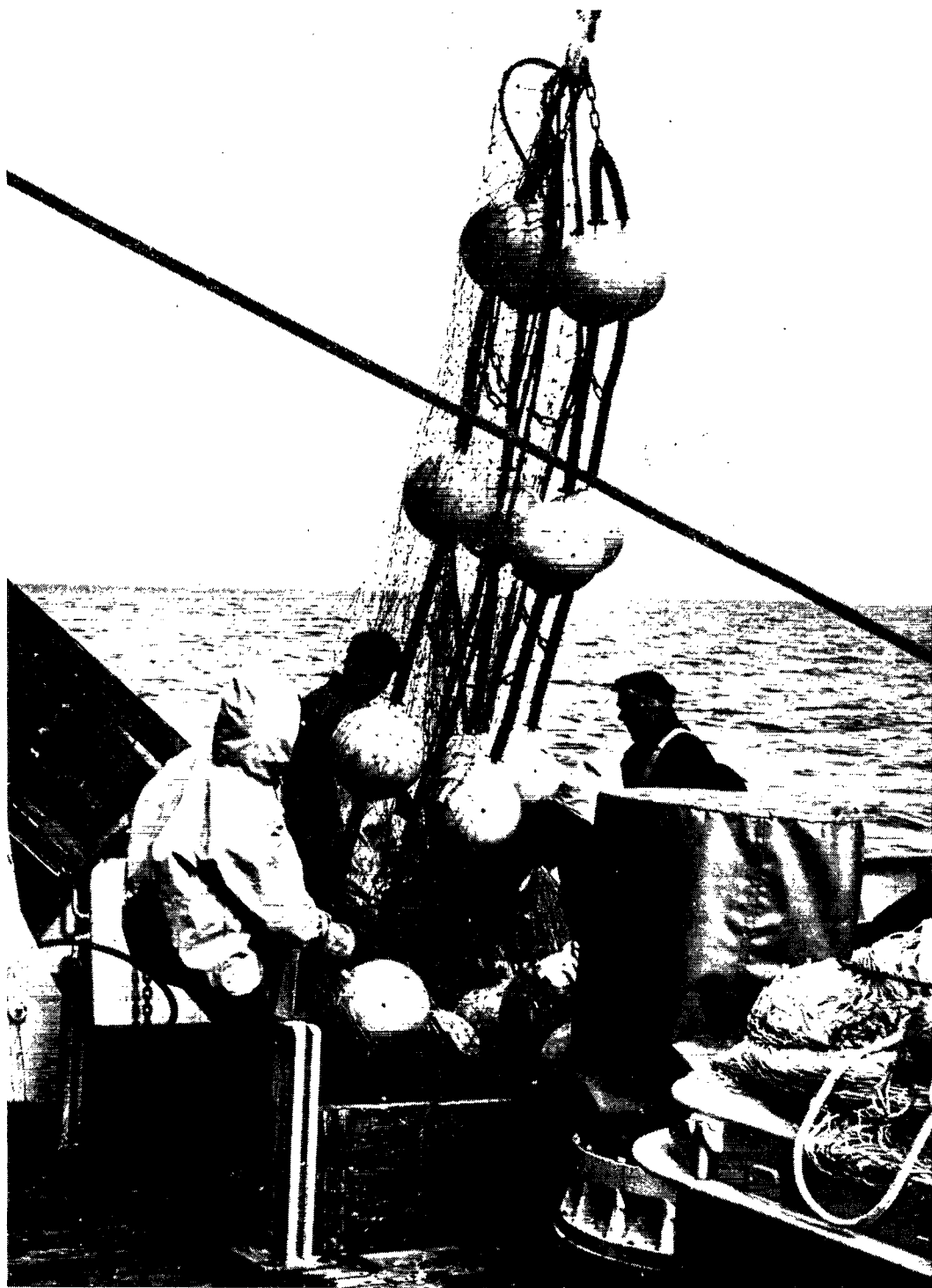
Selv om yderligere undersøgelser forestår, bl. a. i sydligere områder end de nævnte, og selv om vi endnu ikke har en så lang række af observationer, at vi helt kan forklare de allerede observerede svingninger i reje- og fiskebestandene på felterne, så må resultatet af de foreløbige undersøgelser dog være af interesse for fiskerierhvervet. I det følgende skal derfor gives en mere detaljeret redegørelse for vort kendskab til de udenskærs rejeforekomster mellem Godthåb og Godhavn.

Kortlægningsarbejdet.

Rejefiskeriet finder sted i dagtimerne, mens rejerne er koncentreret på og lige over havbunden. Fangstredskabet, rejetrawlen, slæbes direkte på bunden, og da den i sin nuværende udformning er et forholdsvis spinkelt redskab, kan der kun trawles de steder, hvor bunden er blød og jævn uden genstande, der som sten og skaller kan rive nettet. Da rejer fortrinsvis forekommer på dybder fra 200 til 500 m, består de indledende undersøgelser således i at finde jævn bund på disse dybder.

Søkort-Arkivet har de senere år udført et meget stort og omhyggeligt kortlægningsarbejde i grønlandske farvande og har ved hjælp af transportable Decca-sendere i land kunnet opnå yderst nøjagtige positionsbestemmelser, en nøjagtighed som andre fartøjer i disse farvande desværre er afskåret fra at opnå. De nyeste søkort er i sig selv en meget stor hjælp i arbejdet med at kortlægge rejefelter, men søkortene giver dog sjældent tilstrækkelige oplysninger om selve bundarten. Her må gøres supplerende undersøgelser, f. eks. med optagning af bundprøver. Med nogen øvelse vil man også udfra ekkoloddets registreringer (ekkgogrammer) kunne bedømme, om bunden

Torsketrawl hales om bord på »Adolf Jensen«. Rejetrawl med beskyttende kugler (bobbins) som denne trawl kan muligvis anvendes på strækninger med noget hårdere bund end de normale rejefelters. Forf. fot.

er hård eller blød, klippe, sand eller slam. Den endelige prøve på, om der kan fiskes med rejetrawl, får man dog først, når man prøver det i praksis.

I undersøgelsesmaterialet indgår en mængde ekkogrammer hovedsagelig taget som tværsnit over de dybe render, i hvilke rejefelterne er beliggende (fig. 4). En detaljeret beskrivelse af alle disse tværsnit vil føre for vidt, men kortene fig. 1–3 giver et overblik over vore hidtidige erfaringer med bundforholdene i de nævnte områder. Det må dog understreges, at forholdene kan være langt mere kompliceret end angivet på kortene, og at dybdekurvernes forløb kun er groft angivet. Til et nøjere studium af dybdekurvernes forløb og til navigationsformål må der henvises til de nyeste søkort, men kortene fig. 1–3 angiver nogenlunde beliggenheden og udstrækningen af de felter, på hvilke rejetrawl kan bruges, idet de brugbare områder dog i praksis kan forventes at vise sig større end her angivet.

Bundforhold og rejeforekomster i de enkelte områder.

Nord for Disko Banke findes en rende med dybder på 250–300 m (fig 1). Bunden i rendens midterste dele er dækket af gråblåt ler. Mod vest går denne rende over i en vidtstrakt slette (ca. 230–330 m), der breder sig nordvest og vest for Disko Banke. Bunden synes at blive mere og mere sandet og stenet, jo længere man kommer vestover på denne slette. Det vigtigste område for rejefiskeri ligger ca. 40 sømil vest nordvest for Godhavn, hvor der er blød bund på ca. 250 m dybde, men rimeligvis vil man ved mere intensive undersøgelser kunne finde mindre felter nærmere Godhavn, f. eks. synes der at være et lille trawlfelt 20 sømil ret vest for Godhavn.

I det nævnte område ca. 40 sømil fra Godhavn foretog „Dana“ i juli 1964 et trawl-træk af ½ times varighed i feltets centrale del. Fangsten var hele 285 kg rejer med meget ringe bifangst af fisk bortset fra nogle hundrede små hellefisk. Størrelsen af rejerne svarede til 230 stk./kg, hvilket er nogenlunde det samme som normale fangster i Diskobugten. I juli 1968 trawlede „Adolf Jensen“ på samme position og fik på 1 time 360 kg rejer, størrelse 223 stk./kg, men med en bifangst af bl. a. et par tusinde små hellefisk og ca. 1300 meget små rødfisk (under 20 cm). Den følgende dag trawledes længere vestpå (56° V.), men her gav ½ times træk kun 33 kg rejer med en bifangst af godt 500 meget små rødfisk, hvorimod der var langt færre hellefisk end i fangsten på feltets centrale del. Til gengæld forekom nu et antal dyreformer, som viste, at bunden i feltets vestlige del er hårdere end i den centrale og østlige del. Udfra forekomsten af disse dyreformer kombineret med ekkogrammerne er draget den konklusion, at bunden vest for 56° V. næppe er egnet til benyttelse af rejetrawl og næppe heller frembyder så store koncentrationer af rejer som de cen-

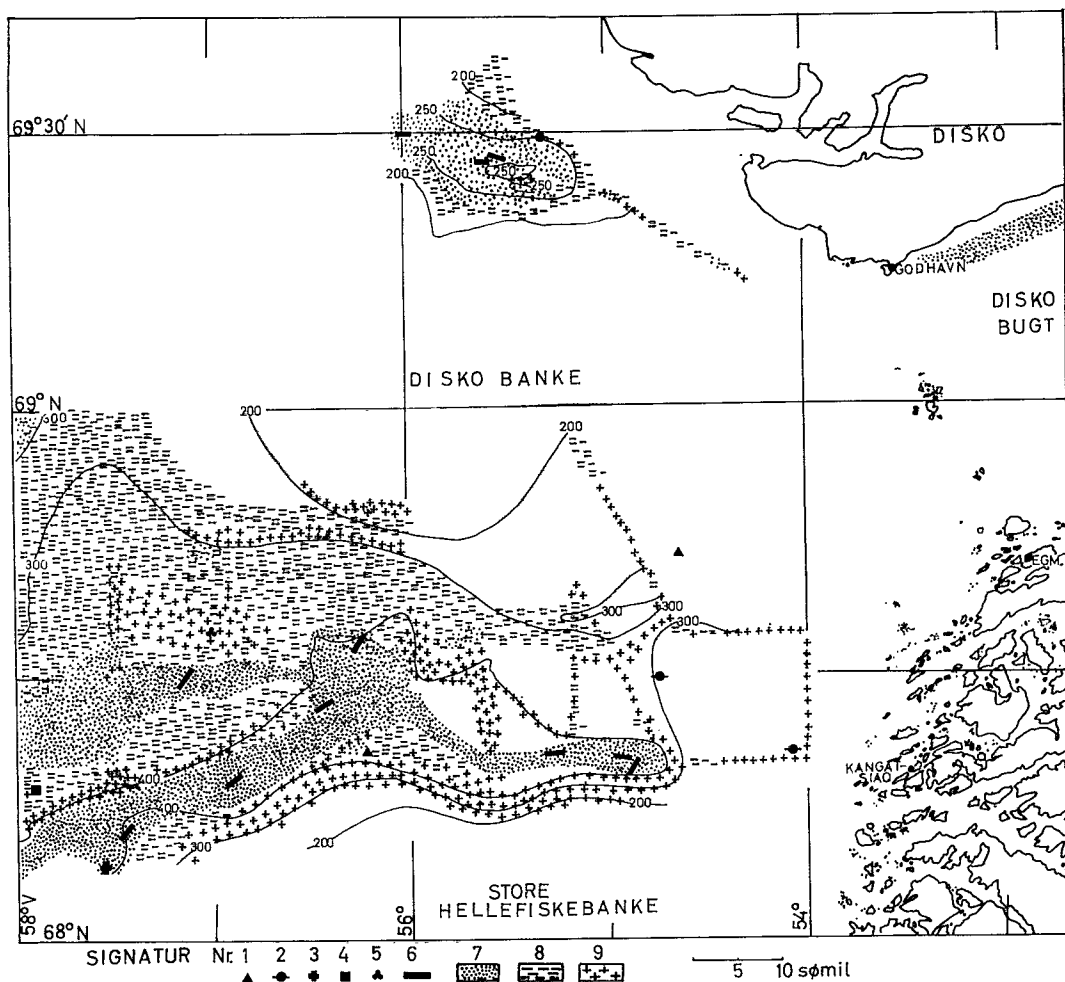
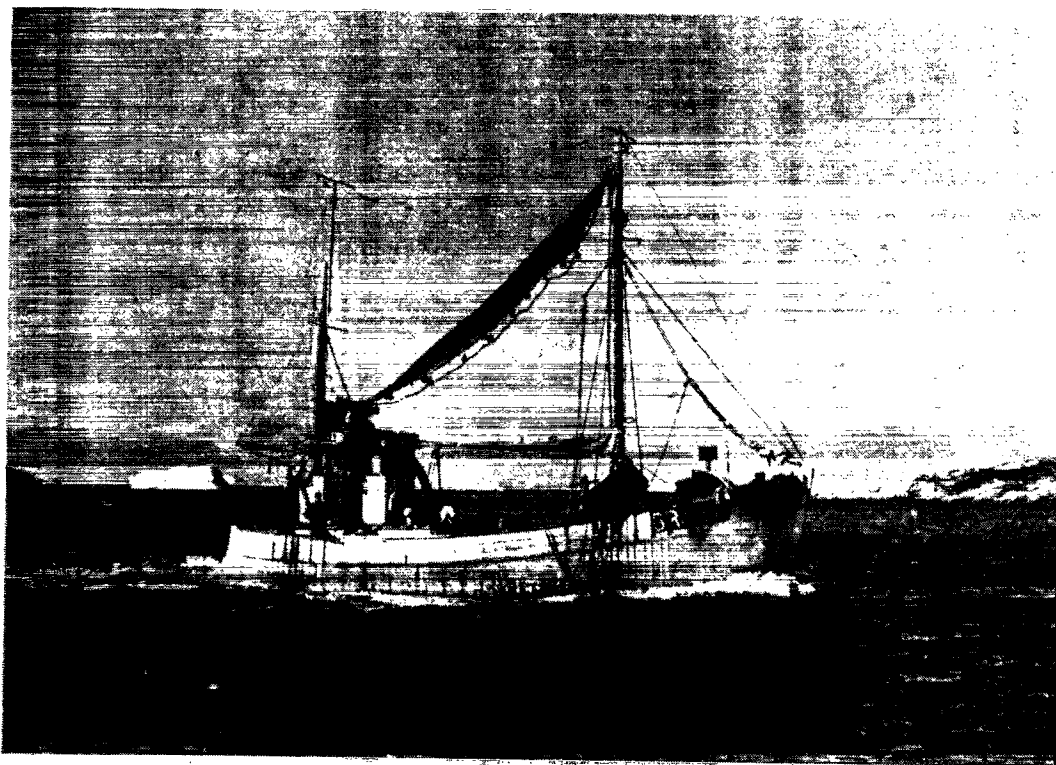

Fig. 1. Bundforholdene i dybene vest for Godhavn og Kangatsiaq bedømt ud fra ekkogrammer og trawlforsøg. De i artiklen omtalte trawltræk udført af »Dana« og »Adolf Jensen« er angivet med signatur nr. 6. Signaturerne 1-5 angiver, hvor tidligere ekspeditioner har påvist forekomst af rejer: Nr. 1 »Fylla« 1884, 86, nr. 2 »Tjalfse« 1908, nr. 3 »Dana« 1925, nr. 4 »Godthåb« 1928, nr. 5 »Sujumut« 1963. Bortset fra »Sujumut« anvendte ingen af de andre ekspeditioner egentlige rejetrawl, men væsentligt mindre og simple redskaber. Signatur nr. 7 (prikker) angiver blød bund med ler og slam (rejefelter). Signatur nr. 8 angiver ret jævn bund med ler og slam, men dog af hårdere karakter end signatur 7 og mange steder sikkert med sten og skaller. Rejetrawl beskyttet med bobbins kan rimeligvis anvendes flere steder på denne bundtype. Signatur nr. 9 angiver bratte skrånninger samt hård, stenet bund.

trale og østlige dele af feltet, der til gengæld synes at byde på særdeles gode muligheder for fiskeri.

Mellem Disko Banke og Store Hellefiske Banke, hvis bundtype overvejende er hård sand- og stenbund med skaller, findes en dyb rende med blødere bundmateriale

Grønlandsk rejekutter i Diskobugten. Forf. fot.

(fig. 1). I sine dybeste dele når denne rende dybder på 550 m, men har iøvrigt store, jævne flader på dybder mellem 350 og 550 m. Bunden er her dækket af blåligt ler og slam, netop den bundart, som rejerne synes at foretrække. Store Hellefiske Banke har en meget brat skråning, mens Disko Banke falder mere jævnt ned mod renden, nogle steder dog med korte, brattere fald eller afbrudt af partier med ujævn klippebund (fig. 4). Vestover er renden bredere og går åbenbart over i en slette sammen med de vestlige skråninger af Disko Banke, samme slette som også renden nord for Disko Banke går over i. Bundtypen på denne slette synes dog at være hårdere end i selve den dybe rende, formentlig sand med sten og skaller. I sin østlige del indsnævres renden og går til sidst brat over i et undersøisk bjerglandskab med yderst varierende dybder.

I denne rende er der over store strækninger mulighed for at benytte rejetrawl. I det ene af „Dana“s 9 trawltræk var mellemlinerne let revet, men selve trawlen intakt, i de øvrige træk kom hele redskabet velbeholdent på dækket. Der blev ganske vist brugt helt nye trawl af nylon, men bunden synes dog næsten overalt i renden at være velegnet til fiskeri med almindeligt rejetrawl. Fig. 5 viser, hvordan der i dybets

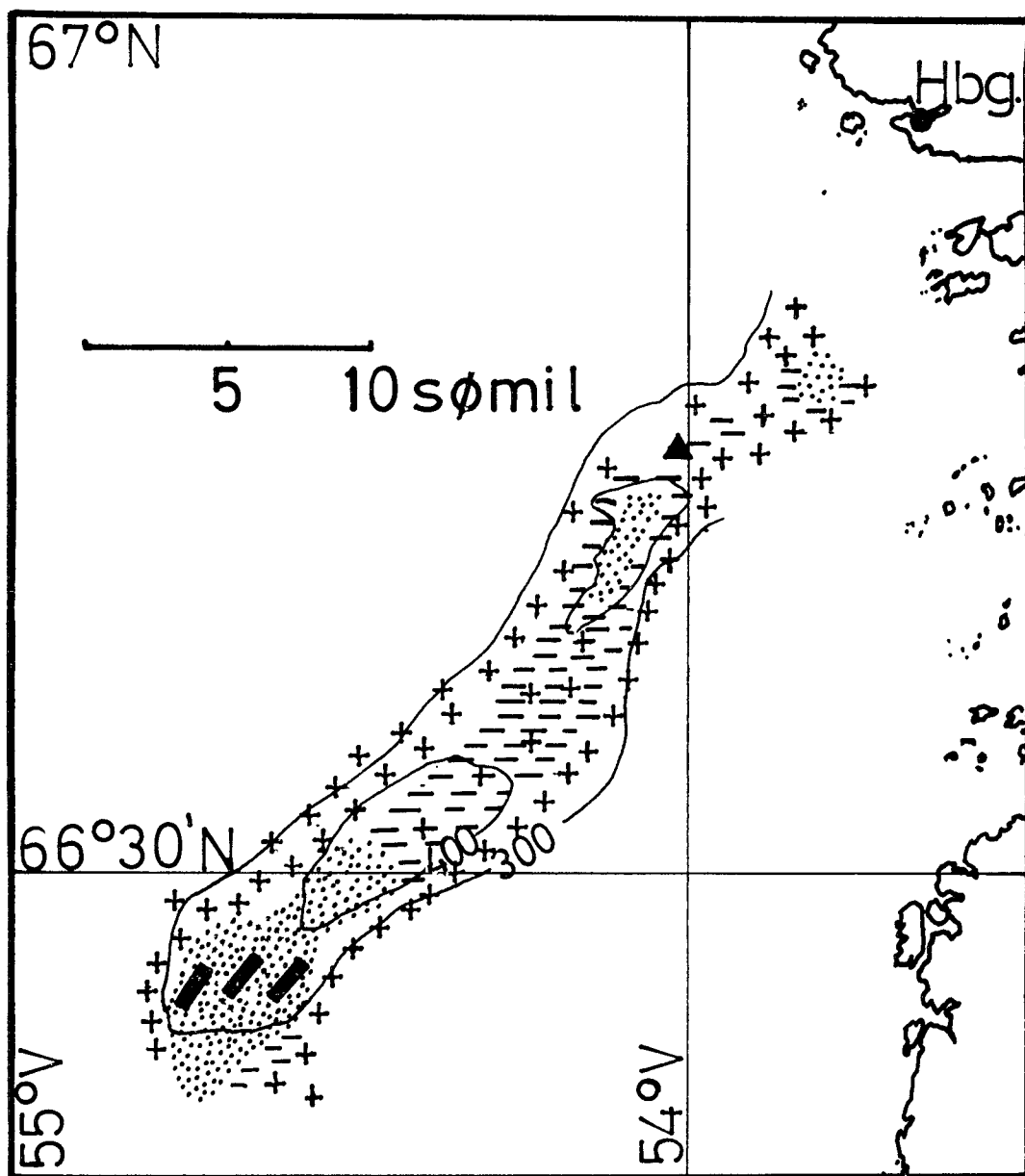
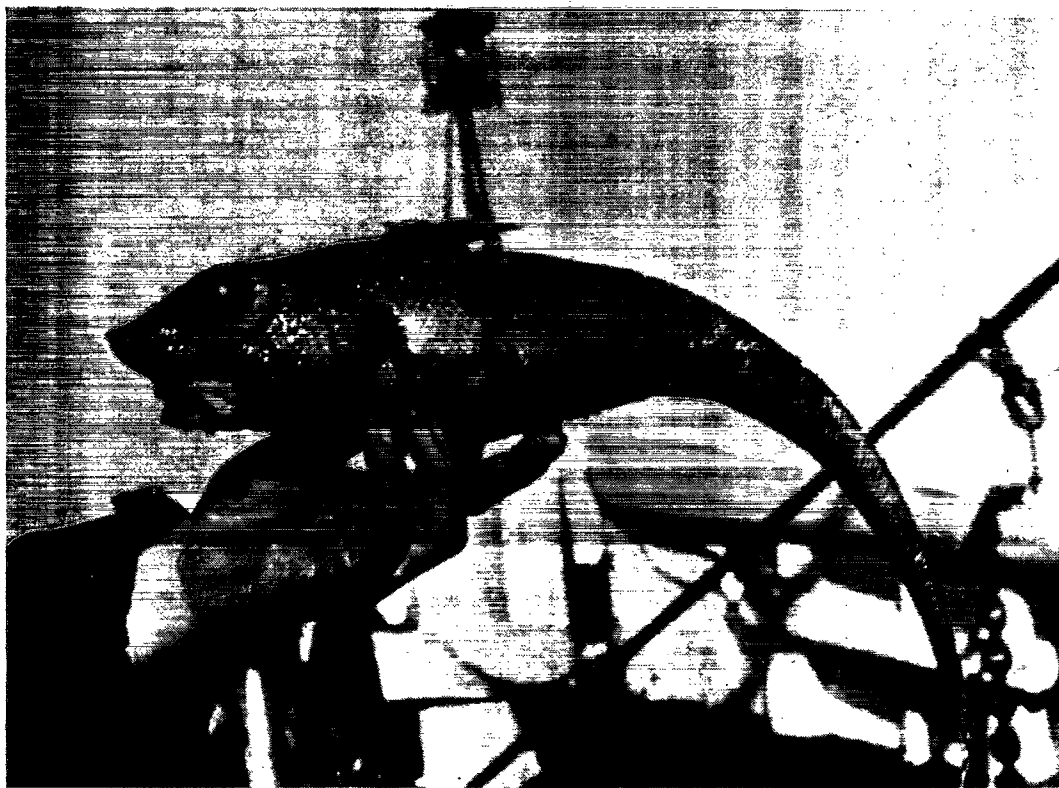

Fig. 2. Bundforholdene i den indre del af Holsteinsborg Dybet. Signaturer som på kortet fig. 1.

østligste del blev trawlet helt hen til skråningen af Store Hellefiske Banke. Det areal, som denne trawlbund dækker, skønnes at være på størrelse med det samlede areal af de kendte rejefelter i Diskobugten.

En af de i artiklen omtalte fiskearter, skolæst, taget som bifangst i bl. a. Sukkertoppen Dybet. Almindelig dybvandsfisk ved Vestgrønland. Anvendelig og fanges bl. a. af russiske trawlere NØ for Newfoundland. Øjet her udstående grundet trykforandringen under ophaling fra dybet. Forf. fot.

Der er herudover meget store strækninger med jævn bund, hvor dog bundarten synes hårdere end i den dybe rende. Rejetrawl af den almindelige type vil nok ofte blive revet her, men bunden er dog så jævn, at det måske er muligt at bruge rejetrawl konstrueret, så de ikke så let rives (f.eks. trawl forsynet med lettere bobbins). Der er ingen tvivl om, at der er rejer også på denne bund, og såfremt en passende rejetrawl konstrueres, er det trawlområde, der kan komme i betragtning, forøget flere gange.

Selv om det ofte er vanskeligt at få nøjagtige positionsbestemmelser i dette farvand, skulle det dog være forholdsvis let at finde trawlgrundene ved hjælp af ekkolod. Ekkogrammer taget på nord-sydlig sejlads over den omtalte rende med blød bund vil hurtigt vise, hvor rendens dybeste partier findes. Til de østlige dele af renden er der en sejlads på ca. 50 sømil fra Egedesminde, 30 fra Kangatsiaq.

I tabel 1 er givet en oversigt over de enkelte trawltræk. Man vil se, at der er meget stor forskel i fangsten pr. trawltime fra træk til træk. „Dana“s 6 træk i juli 1964

Tabel 1.

Oversigt over træk med rejetrawl på de i artiklen nævnte trawlfelter.

Område	Skib	Dato	Position	Trawl- tid i min.	Kg rejer ialt	Kg rejer pr. time	Stk. rejer pr. kg	Anm.
V. for Godhavn	»Dana«	22/7 64	69°27'N, 55°22'V	30	285	570	230	
	»Adolf Jensen«	23/7 68	69°27'N, 55°27'V	60	360	360	223	
	»Adolf Jensen«	24/7 68	69°30'N, 56°00'V	30	33	66	256	
V. for Kangatsiaq	»Sujumut«	30/7 63	68°35'N, 56°39'V	70	195	167	—	
	»Dana«	20/7 64	68°19'N, 56°52'V	30	22	44	123	Trawl fyldt med ler.
	»Dana«	21/7 64	68°13'N, 57°25'V	30	160	320	133	
	»Dana«	21/7 64	68°31'N, 57°08'V	31	24	46	174	Fisket om aftenen.
	»Dana«	22/7 64	68°28'N, 56°23'V	30	20	40	115	Fisket om aftenen.
	»Dana«	22/7 64	68°35'N, 56°14'V	15	18	72	134	Mellemliner let revet.
	»Dana«	22/7 64	68°21'N, 54°49'V	25	150	360	177	
	»Dana«	19-20/7 66	68°19'N, 54°48'V	144	227	95	170-202	3 trawltræk.
	»Adolf Jensen«	21/7 68	68°23'N, 55°19'V	71	150	127	161	
Holsteins- borg Dybet	»Dana«	15/7 66	66°26'N, 54°44'V	45	1	1	—	Travl revet, aftentræk.
	»Dana«	23/7 66	66°25'N, 54°40'V	30	9,5	19	109	
	»Dana«	23/7 66	66°25'N, 54°35'V	30	4,4	9	108	
Sukker- toppen Dybet	»Dana«	27/7 66	66°24'N, 52°57'V	60	60	60	95	
	»Dana«	27/7 66	64°12'N, 53°02'V	30	22	44	96	
	»Adolf Jensen«	7/8 68	64°19'N, 52°55'V	60	135	135	158	
	»Adolf Jensen«	15-16/1 69	64°19'N, 52°55'V	210	219	63	127	4 trawltræk, trawl revet i det ene træk.
Godthåb Dybet	»Adolf Jensen«	1/4 68	63°56'N, 52°21'V	60	60	60	132	
	»Adolf Jensen«	1/5 68	63°56'N, 52°21'V	45	30	40	—	
	»Adolf Jensen«	2/5 68	63°48'N, 52°20'V	50	60	72	—	
	»Adolf Jensen«	8-9/1 69	63°56'N, 52°21'V	183	207	69	259	

svinger således fra 40 til 570 kg/time, men de tre dårligste resultater skyldes her, at de to af trækkene er taget om aftenen i ret mørkt vejr, mens trawlen i et tredje træk gravede sig ned i den bløde bund. De tre øvrige træk gav, når der omregnes til en times træk, henholdsvis 320, 360 og 570 kg rejer pr. trawltime. Fangsten bestod i alle disse træk næsten udelukkende af rejer, så sorteringsarbejdet var minimalt. Yderligere var rejernes størrelse endog særdeles god, varierende fra 115 til 117 stk./kg og som på andre rejefelter bedst på feltets dybeste dele.

Det var derfor med store forhåbninger, at man i 1966 arrangerede deltagelse af rejekutteren „Louis Peter“. Men resultatet var som nævnt en skuffelse. „Dana“s tre træk gav fra 50 til 144 kg/time, „Louis Peter“ havde mindre. Heller ikke rejernes størrelse, 170–202 stk./kg, var så god som i 1964. Til gengæld var der nu en bifangst af flere tusinde små rødfisk, nogle hundrede små hellefisk og et par hundrede store torsk.

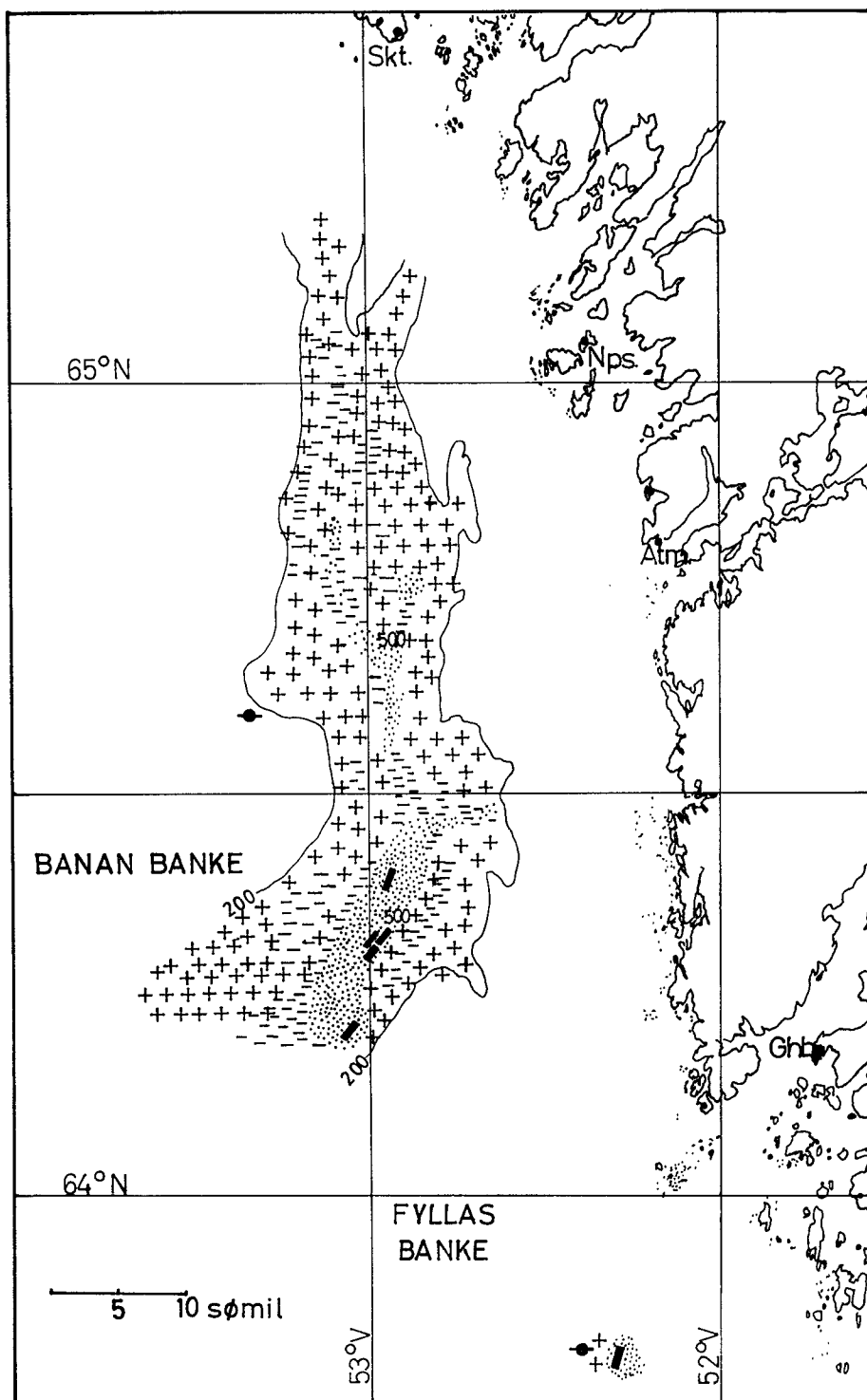
I 1968 har „Adolf Jensen“ samme sted taget et enkelt træk af en god times varighed. Det gav 127 kg/time, rejestørrelse 161 stk./kg, bifangst af nogle hundrede små rødfisk samt en del små hellefisk m. m.

Allerede ud fra de nævnte observationer kan man se, at der fra år til år vil forekomme store variationer i feltets bestand af rejer og fisk. Dette vil blive nærmere omtalt senere i artiklen.

I Holsteinsborg Dybet (fig. 2), hvor dybden gennemgående er 300–400 m, forekommer der pletvis jævn bund, men ind imellem med mere ujævne partier, og mens man i dybet nord for Store Hellefiske Banke vil have meget let ved at finde trawlbund, må man i Holsteinsborg Dybet regne med at skulle foretage en mere indgående oplodning, før trawlen kan sættes. Rejefiskerne i Holsteinsborg har selv fundet et felt i dybets inderste del, men også længere ude i dybet synes der at være et par trawlområder. 40 sømil sydvest for Holsteinsborg gennemførte „Dana“ 3 trawltræk i juli 1966. Bundarten var sandblandet, blåligt ler. Det ene træk blev taget sent om aftenen og gav kun 1 kg rejer, de to øvrige træk gav henholdsvis 19 kg og 9 kg rejer pr. times træk, altså en ringe fangst, men med den ekstraordinært gode rejestørrelse på 108 stk./kg. Foruden en del torsk var der bifangst af bl. a. håising, ålebrosmes og rokker.

Trods felternes forholdsvis ringe udstrækning og de små fangster i 1966 bør man dog nok holde felterne under observation, da der som nævnt kan forekomme store svingninger i reje- og fiskebestandene fra år til år.

Fig. 3. Bundforholdene i Sukkertoppen Dybet samt angivelse af en del af rejefeltet sydvest for Godthåb. Signaturer som på fig. 1.

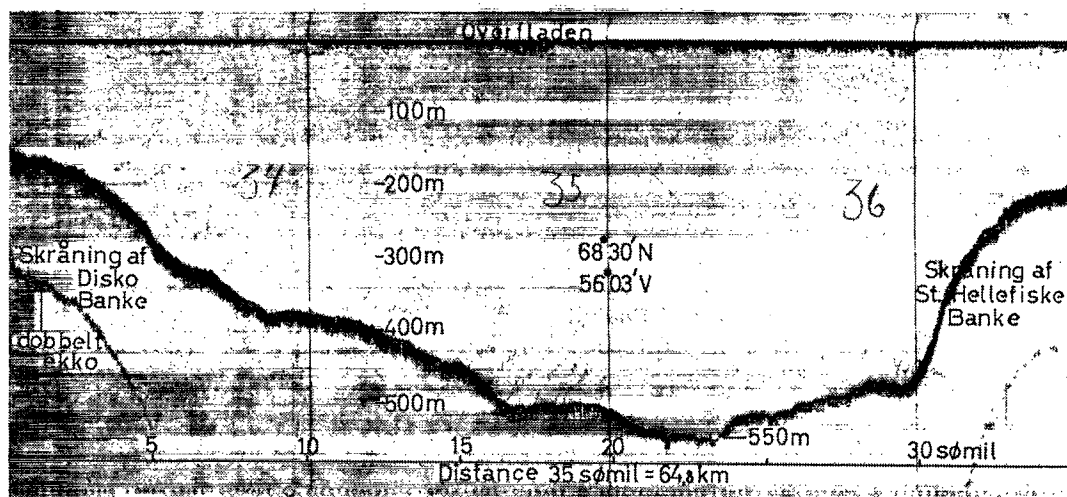

Fig. 4. Ekkogram visende nord-syd tværsnit af dybet mellem Disko Banke og Store Hellefiske Banke omtrent på 56° vestlig længde. På strækningen mellem ca. 17 og ca. 23 sømil kan trawles på langs af dybet (vinkelret på papiret). Muligvis kan der også trawles på plateauerne mellem bankernes skråninger og det nævnte trawlområde, selv om bunden synes at være af noget hårdere karakter.

Sukkertoppen Dybet skærer sig ind mellem Banan Banke og Fyllas Banke og fortsætter herfra som en dyb rende ind mod Sukkertoppen (fig. 3). Det går i sine dybeste partier ned til dybder mellem 500 og 600 m. Den nordligste del af dybet har stærkt varierende dybder og minder mest om et undersøisk bjerglandskab, men jo længere man kommer sydpå, jo hyppigere bliver de plateauer, hvor trawling synes mulig, og i området mellem Banan Banke og Fyllas Banke er der ret store strækninger blød bund med blåligt ler og slam, hvor rejetrawl kan anvendes. Dybden er her omkring 500 m. Det på fig. 3 angivne trawlområde fortsætter muligvis længere vestover, men nærmere undersøgelse heraf er ikke foretaget.

„Dana“ foretog to trawltræk i juli 1966 og fik henholdsvis 60 og 44 kg/time. Rejestørrelsen var helt ekstraordinær god, 95 stk./kg, altså rejer med en gennemsnitsstørrelse på godt 10 gram. Tilsvarende størrelse kendes kun fra eet eneste sted i Grønland, nemlig et lille felt ved Niaqornaq nær Narssaq. Der var en meget blandet bifangst af torsk, rødfisk, hellefisk, håising, røkker, skolæst, byrkelanger m. m. I begge træk fangedes slimål, hvis enorme afsondring af sejgt slim gjorde sortering af fangsten til en ikke særlig delikat fornøjelse, men det må påpeges, at disse slimål formentlig kun blev fanget, fordi „Dana“ anvendte meget fintmasket trawlpose (14 mm), og formentlig ville slimålene straks være undsluppet i et rejetrawl, som erhvervsfiskerne bruger (omkring 20 mm maskevidde).

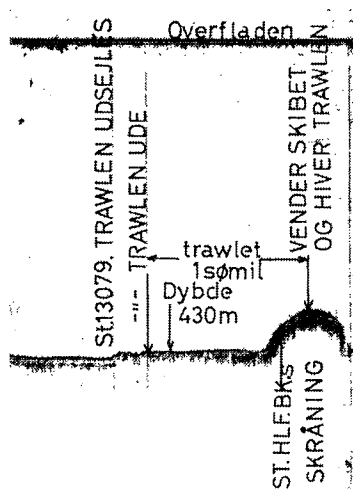

Fig. 5. På den østligste af de angivne trawlpladser i dybet nord for Store Hellefiske Banke (fig. 1) trawlede »Dana« på tværs af dybet ind mod skråningen af banken. »Dana« nåede et stykke ind over selve skråningen, men trawlen, der slæbes flere hundrede meter efter skibet, nåede kun lige hen til skråningen, hvor den ene trawlarm blev revet, mens trawlen ellers var ubeskadiget. Fangsten blev 150 kg rejer på 25 minutter.

I august 1968 foretog »Adolf Jensen« et enkelt træk af en times varighed på feltet, hvilket gav 135 kg rejer, størrelse 158 stk./kg, altså stadig en meget fin rejestørrelse. Igen var der en meget blandet bifangst af forskellige fisk. »Adolf Jensen« brugte 18 mm masker og fik kun 3 slimål, som ikke voldte noget besvær, så med 20 mm masker må man som nævnt regne med helt at kunne undgå slimål i fangsten.

Endelig har »Adolf Jensen« i januar 1969 foretaget 4 trawltræk på feltet. Trawlen var let revet i det ene træk, mens de tre andre var teknisk vellykkede træk. Samlet trawltid på 3½ time gav 219 kg rejer svarende til ca. 63 kg/time og størrelsen af rejerne var særdeles god, 127 stk./kg. Der var en bifangst af et par tusind små rødfisk og håising.

I *Godthåb Dybet*, der som en dyb rende strækker sig syd og øst om Fyllas Banke, er der foretaget orienterende oplodning, men yderligere undersøgelser må udføres, før det kan fastslås, om der er andre trawlmuligheder end det lille felt, der foreløbig kendes i dybets nordlige del omtrent 28 sømil sydvest for Godthåb. Dybden er her ca. 300 m med blød bund. »Adolf Jensen« har trawlet her i april og maj 1968 samt i januar 1969. Ialt er der gennemført 7 træk med rejetrawl, og fangsten har varieret fra 40 til 72 kg/time, størrelsen af rejerne fra 132 til 259 stk./kg. I trækene i januar og april var der i hvert træk en bifangst på flere hundrede brugbare torsk, i januar yderligere en hel del rødfisk og hellefisk i brugbar størrelse. Foruden som eventuelt rejefelt kan feltet derfor i vintermånederne tænkes at være et vigtigt område for trawlfiskeri med lettere fisketrawl.

Vejr- og isforhold på felterne.

Foruden af selve bundens beskaffenhed er de fysiske muligheder for at drive trawlfiskeri også afhængig af vind- og vejrforhold samt isforholdene. Vind og vejr

skal ikke diskuteres yderligere her. Det må være nok at fastslå, at der vil være mange dage, hvor vind og sø forhindrer trawling.

Is vil normalt ikke være hindrende for trawlfiskeri på felterne i Godthåb og Sukkertoppen Dybet, selv om Vestisen visse år kan optræde her. På de nordligere felter vil Vestisen og lokalt dannet vinteris derimod normalt forhindre trawlfiskeri en stor del af året. Forholdene varierer meget fra år til år, men sammenholdes forskellige observationer, kan man sige, at det normalt er muligt at fiske i de østlige dele af trawlområdet udfor Kangatsiaq fra slutningen af juni til hen i november. Fiske-sæsonen på de nordligste felter vil således være 4-5 måneder, på de sydlige normalt størstedelen af året, men selvfølgelig i vinterperioden med mange dage, hvor storm og fare for overisning forbyder fiskeri.

Diskussion.

Det vil af det foregående fremgå, at der i flere af de nævnte områder er store rejebestande, og at det er teknisk muligt at fiske disse rejer. Det er omtalt, at der vil være svingninger fra år til år i disse bestande, ligesom det er tilfældet med fiskebestandene, og måske kan fortsatte undersøgelser også påvise og forklare sæsonmæssige svingninger.

I 1964 var rejebestanden udfor Diskobugten øjensynlig bedre end i 1966. Forklaringen herpå kan muligvis gives ud fra vort kendskab til temperaturforholdene. Netop i 1966 observeredes usædvanligt høje vandtemperaturer i de dybe vandlag udfor Vestgrønland. Nord for Store Hellefiske Banke fandtes vand over 4,5° C i dybder under 300 m. Også i Diskobugten var bundtemperaturerne på rejefelterne usædvanligt høje, omkring 3,5° C mod normalt ca. 2° C. Disse observationer tyder på, at en forholdsvis kraftig strøm af varmt bundvand kan have ført store mængder af rejer fra de udenskærs områder ind i Diskobugten, hvor der da også rapporteredes særdeles gode fangster og fin størrelse af rejer. De store udenskærs rejeforekomster har derfor som tidligere formodet stor betydning som forsyningskilde for rejebestandene i Diskobugten. Det er selvfølgelig nemmest, når rejerne selv finder vej ind til fiskernes nuværende fiskepladser i Diskobugten, men tilstrømningen vil ikke være lige stor hvert år, så måske vil vi engang få at se Diskobugtens fiskere tage ud for at opsøge rejerne i de udenskærs områder.

Holsteinsborg Dybets rejebestande vil næppe få den helt store betydning, hvorimod de udenskærs felter udfor Sukkertoppen-Godthåb distrikter udmærket kan tænkes at få erhvervsmæssig betydning, såvel hvad rejer som fisk angår. De ligger indenfor rimelig distance fra især Godthåb. Der vil ofte kunne gøres gode fangster, og der er tale om en meget fin rejestørrelse.

I vurderingen af disse udenskærs rejeforekomster må det endvidere tages i betragtning, at rejer er påvist i disse områder af tidligere ekspeditioner (fig. 1–3), også ved undersøgelser der fandt sted, før den nuværende torskeperiode begyndte i 1920'erne. Det er derfor rimeligt at tro, at rejebestandene er mere stabile end fiskebestandene, selv om der som nævnt forekommer store svingninger fra år til år.

Til fiskeri i disse udenskærs områder vil den bedst egnede kutterstørrelse være større end de ca. 20 BRT kuttere, der almindeligvis anvendes ved rejefiskeri i Grønland. En størrelse på 50–100 BRT synes rimelig. Trawlspillet bør kunne rumme 1200–1500 m wire, da der ofte er tale om fiskeri på større dybder end på de indenskærs rejefelter. Et godt ekkolod er et helt nødvendigt udstyr, og radar vil være en stor hjælp ved positionsbestemmelser i den hyppigt forekommende tåge.

Det er naturligt at spørge, om mulighederne for at finde de udenskærs rejefelter nu er udtømt. Det er de på ingen måde, men det må understreges, at eventuelle rejefelter i de undersøgte områder først og fremmest må tænkes at forekomme endnu længere til søs end de allerede påviste felter, og at de dybe render mellem de sydligere, vestgrønlandske fiskebanker ikke umiddelbart ser så lovende ud som de allerede undersøgte områder. Der kan dog rimeligvis findes egnede områder udfor sydlige Godthåb distrikt, måske også udfor Frederikshåb distrikt, hvorimod det synes ret tvivlsomt, om der kan findes egnede felter i Julianehåbsbugten, hvor man iøvrigt igen kommer ind i et område med årlige forstyrrelser af drivis.

De rejeundersøgelser, som „Dana“ foretog i 1964 og 1966 afveg en hel del fra „Dana“'s hidtidige arbejde i grønlandske farvande. Det er forfatteren en glæde at kunne takke alle ombord for veludført arbejde med en speciel tak til kaptajn P. H. Fjelde og styrmændene Jenfeldt og Brinch, hvis optegnelser og vejledning danner grundlag for kortene i denne artikel. En hjertelig tak for råd og vejledning bringes ligeledes til kommandørkaptajn I. V. Tegner og til Det kongelige danske Søkort-Arkiv, hvis arbejdskort velvilligst blev stillet til disposition for fiskeriundersøgelserne. Disse kort har været og vil fremover være en meget stor hjælp i arbejdet med at kortlægge reje- og fiskefelter.

Anvendt litteratur og kildemateriale:

Fabricius, J. S. og Helge Thomsen, 1959: Isforholdene ved Grønland. Betænkning No. 227 afgivet af Udvalget vedrørende besejling af Grønland (Vedel-udvalget).

»Dana«-ekspeditionen 1925, afskrift af arbejdsjournalen.

- Hansen, H. J., 1888: Malacostraca marina Groenlandiæ occidentalis. Oversigt over det vestlige Grønlands Fauna af malakostrake Havkrebsdyr. Vid. Medd. Nat. Forening, 1887, p. 50. København.
- Hansen, H. J., 1908: Crustacea Malacostraca, I. The Danish »Ingolf«-expedition, III, 2, pp. 70-71. København.
- Holm, Th., 1886: Beretning om de på »Fylla«s Togt i 1884 foretagne zoologiske Undersøgelser i Grønland. Medd. Grønland, bd. 8, pp. 151-171. København.
- Horsted, Sv. Aa., 1962: Betragtninger over rejeproduktionen i Diskobugten. Tidsskriftet Grønland, pp. 169-179.
- Meteorologisk Instituts årbøger vedrørende Isforholdene i de grønlandske farvande.
- Stephensen, K., 1913: Report on the Malacostraca collected by the »Tjalfe«-expedition, under the direction of cand. mag. Ad. S. Jensen, especially at West Greenland. Vid. Medd. Nat. Forening, bd. 64, p. 64. København.
- Stephensen, K., 1935: Crustacea Decapoda. Medd. Grønland, bd. 80, 1, p. 27. København.
- »Tjalfe«-ekspeditionen 1908-09, original journal.